

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 17 ΙΟΥΝΙΟΥ 2020 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΠΤΑ (7)

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Πολιτεία 518b-519a

Δεῖ δὴ, εἶπον, ἡμᾶς τοιόνδε νομίσαι περὶ αὐτῶν, εἰ ταῦτ', ἀληθῆ· τὴν παιδείαν οὐχ οἷαν τινὲς ἐπαγγελλόμενοι φασιν εἶναι τοιαύτην καὶ εἶναι. Φασὶ δέ που οὐκ ἐνούσης ἐν τῇ ψυχῇ ἐπιστήμης σφεῖς ἐντιθέσθαι, οἷον τυφλοῖς ὀφθαλμοῖς ὄψιν ἐντιθέντες.

Φασὶ γὰρ οὖν, ἔφη.

Ὁ δέ γε νῦν λόγος, ἦν δ' ἐγώ, σημαίνει ταύτην τὴν ἐνούσαν ἐκάστου δύναμιν ἐν τῇ ψυχῇ καὶ τὸ ὄργανον ᾧ καταμανθάνει ἕκαστος, οἷον εἰ ὄμμα μὴ δυνατὸν ἦν ἄλλως ἢ σὺν ὄλῳ τῷ σώματι στρέφειν πρὸς τὸ φανὸν ἐκ τοῦ σκοτώδους, οὕτω σὺν ὄλῳ τῇ ψυχῇ ἐκ τοῦ γιγνομένου περιεκτέον εἶναι, ἕως ἂν εἰς τὸ ὄν καὶ τοῦ ὄντος τὸ φανότατον δυνατὴ γένηται ἀνασχέσθαι θεωμένη· τοῦτο δ' εἶναί φαμεν τὰγαθόν. Ἦ γάρ;

Ναί.

Τούτου τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, αὐτοῦ τέχνη ἂν εἴη, τῆς περιαγωγῆς, τίνα τρόπον ὡς ῥᾶστα τε καὶ ἀνυσιμώτατα μεταστραφήσεται, οὐ τοῦ ἐμποιῆσαι αὐτῷ τὸ ὄρᾶν, ἀλλ' ὡς ἔχοντι μὲν αὐτό, οὐκ ὀρθῶς δὲ τετραμμένῳ οὐδὲ βλέποντι οἷ ἔδει, τοῦτο διαμηχανήσασθαι.

Ἔοικεν γάρ, ἔφη.

Αἱ μὲν τοίνυν ἄλλαι ἀρεταὶ καλούμεναι ψυχῆς κινδυνεύουσιν ἐγγύς τι εἶναι τῶν τοῦ σώματος – τῷ ὄντι γὰρ οὐκ ἐνούσαι πρότερον ὕστερον ἐμποιεῖσθαι ἔθεσι καὶ ἀσκήσεσιν – ἢ δὲ τοῦ φρονῆσαι παντὸς μᾶλλον θειοτέρου τινὸς τυγχάνει, ὡς ἔοικεν, οὔσα, ὃ τὴν μὲν δύναμιν οὐδέποτε ἀπόλλυσιν, ὑπὸ δὲ τῆς περιαγωγῆς χρήσιμόν τε καὶ ὠφέλιμον καὶ ἄχρηστον αὖ καὶ βλαβερὸν γίγνεται.

A1.α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Η φρόνηση ως αρετή της ψυχής καλλιεργείται με τον εθισμό και την άσκηση.
2. Η αρετή της φρόνησης αποβαίνει πάντα ωφέλιμη για τον άνθρωπο.
3. Η τέχνη της παιδείας στρέφει την ψυχή στην ορθή κατεύθυνση.

(μονάδες 6)

β. 1. «**σφεῖς ἐντιθέναι...**»: Σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αντωνυμία «**σφεῖς**»;

2. «**ᾧ καταμανθάνει ἕκαστος**»: Σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αντωνυμία «**ᾧ**»;

(μονάδες 4)
Μονάδες 10

B1. «**εἰς τὸ ὄν καὶ τοῦ ὄντος τὸ φανότατον**», «**τῆς περιαγωγῆς**»: Αξιοποιώντας τους παραπάνω όρους του κειμένου να εξηγήσετε πώς αντιλαμβάνεται ο Σωκράτης την έννοια της παιδείας.

Μονάδες 10

B2. «**Φασὶ δέ που οὐκ ἐνούσης ἐν τῇ ψυχῇ ἐπιστήμης σφεῖς ἐντιθέναι, οἷον τυφλοῖς ὀφθαλμοῖς ὄψιν ἐντιθέντες**»: Ποια άποψη διατυπώνει ο Σωκράτης στο χωρίο (μονάδες 4) και πώς αυτή ενισχύεται από την επανάληψη της πρόθεσης «**ἐν**» και την αναλογία / παρομοίωση που χρησιμοποιεί;

(μονάδες 6)

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον **αριθμό** που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις φράσεις της **Στήλης Α** του παρακάτω πίνακα και δίπλα σε αυτόν το **γράμμα** της λέξης ή φράσης από τη **Στήλη Β** που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Η κατηγορία που είχε μεγαλύτερη σχέση με την πραγματική αιτία δίωξης του Σωκράτη ήταν	α. η διαφθορά των νέων.
	β. η αθεΐα.
	γ. οι δημοκρατικές του αντιλήψεις.
2. Ο Πλάτων στο πρώτο του ταξίδι στη Σικελία	α. δίδαξε φιλοσοφία στον Δίωνα.
	β. γνώρισε τον φιλόσοφο Ευκλείδη.
	γ. ήρθε σε επαφή με τον Πυθαγορισμό.
3. Οι φιλόσοφοι βασιλείς αναλαμβάνουν την εξουσία	α. λόγω της αριστοκρατικής / ευγενικής καταγωγής τους.
	β. από αίσθηση καθήκοντος.
	γ. από ηγετική φιλοδοξία.
4. Οι πρώιμοι διάλογοι του Πλάτωνα γράφτηκαν	α. μετά το τελευταίο ταξίδι στη Σικελία.
	β. κατά την πρώτη δεκαετία μετά τον θάνατο του Σωκράτη.
	γ. πριν τον θάνατο του Σωκράτη.
5. Η θέση ότι η δικαιοσύνη είναι να αποδίδεις τα ίσα, καλό στον φίλο, κακό στον εχθρό, υποστηρίχθηκε από	α. τον Θρασύμαχο.
	β. τον Κέφαλο.
	γ. τον Πολέμαρχο.

Μονάδες 10

B4.α. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιό σας καθεμιά αρχαία ελληνική λέξη της **Στήλης Α** με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της **Στήλης Β** (στη **Στήλη Β** περισσεύουν δύο λέξεις).

Στήλη Α	Στήλη Β
φανόν	απώλεια
άνασχέςθαι	τρυφερός
περιακτέον	ανατροπή
τετραμμένω	ανακωχή
έντιθέντες	απόλυση
άπόλλυσι	φάσμα
	παρακαταθήκη
	άξονας

(μονάδες 6)

B4.β. Για καθεμιά από τις δύο παρακάτω λέξεις να γράψετε μία περίοδο λόγου στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη, σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο), χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο:
 «ἐπαγγελόμενοι», «ἐπιστήμης».

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

B5. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο Ε.Π. Παπανούτσος μεταφέρει, στο παρακάτω απόσπασμα, τις απόψεις του Α. Δελμούζου για την παιδεία.

Η παιδεία είναι ένα από τα πιο σπουδαία μέσα για την ατομική και τη συνολική προκοπή. Σκοπός της να υπηρετήσει και να κάμει καλύτερη τη ζωή του ανθρώπου.

Γίνεται καλύτερη η ζωή του ανθρώπου όσο περισσότερο δουλεύεται η ψυχή του και όσο βαθύτερα ποτίζεται με την αγάπη και την καλοσύνη. Καλύτερη, στο βάθος, θα ειπεί πιο καλλιεργημένη, πιο ηθική και πιο ελεύθερη.

Η ψυχική όμως καλλιέργεια και η ελευθερία δεν έρχονται έτοιμα απ' έξω, παρά είναι καρπός που ωριμάζει μέσα μας ολοένα και περισσότερο με αδιάκοπη ατομική προσπάθεια. Με προσπάθεια και δοκιμασία λυτρώνεται με τον καιρό το άτομο από το βάρος της ύλης και υψώνεται σκαλί το σκαλί προς τον ελεύθερο άνθρωπο.

Στο ιδανικό αυτό μπορεί να πλησιάσει άλλος λιγότερο και άλλος περισσότερο, ανάλογα με τη δύναμή του. Και θα το πλησιάσει πάντα με τη δική του ιδιότυπη μορφή, τη μορφή που πηγάζει και ορίζεται από τα διαλεχτά και γόνιμα στοιχεία που κλείνει μέσα του. Όσο περισσότερο δουλεύει ο καθένας τα στοιχεία του αυτά, τόσο πιο πολύ υψώνεται στο ιδανικό εγώ του.

Ε.Π. Παπανούτσος, Α. Δελμούζος, (έκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης), σελ. 201

Να παρουσιάσετε δύο (2) από τις απόψεις του Α. Δελμούζου σχετικά με τον σκοπό της παιδείας που εμφανίζουν ομοιότητες με τις αντίστοιχες πλατωνικές απόψεις του διδαγμένου κειμένου.

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Πόροι V, 11-13, (OXFORD CLASSICAL TEXTS)

Στο παρακάτω απόσπασμα του διδακτικού έργου «Πόροι ἢ περί προσόδων» ο Ξενοφών συνδέει την οικονομική ευημερία της Αθήνας με τα αγαθά της ειρήνης.

εἰ δέ τις αὖ εἰς χρήματα κερδαλεώτερον νομίζει εἶναι τῇ πόλει πόλεμον ἢ εἰρήνην, ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα πῶς ἂν ἄμεινον ταῦτα κριθείη ἢ εἴ τις τὰ προγεγενημένα ἐπανασκοποῖ τῇ πόλει πῶς ἀποβέβηκεν. εὗρήσει γὰρ τό τε παλαιὸν ἐν εἰρήνῃ μὲν πάνυ πολλὰ χρήματα εἰς τὴν πόλιν ἀνενεχθέντα, ἐν πολέμῳ δὲ πάντα ταῦτα καταδαπανηθέντα· γινώσεται δ', ἦν σκοπῆ, καὶ ἐν τῷ νῦν χρόνῳ διὰ μὲν τὸν πόλεμον καὶ τῶν προσόδων πολλὰς ἐκλιπούσας καὶ τὰς εἰσελθούσας εἰς παντοδαπὰ [πολλὰ] καταδαπανηθείσας, ἐπεὶ δὲ εἰρήνη κατὰ θάλατταν γεγένηται, ἠϋξημένας τε τὰς προσόδους, καὶ ταύταις ἔξδὸν τοῖς πολίταις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται. εἰ δέ τις με ἐπερωτῶ· Ἥ καί, ἂν τις ἀδικῆ τὴν πόλιν, λέγεις ὡς χρῆ καὶ πρὸς τοῦτον εἰρήνην ἄγειν; οὐκ ἂν φαίην· ἀλλὰ μᾶλλον λέγω ὅτι πολὺ θᾶπτον ἂν τιμωροίμεθα αὐτούς, εἰ μηδένα ὑπάρχοιμεν ἀδικοῦντες· οὐδένα γὰρ ἂν ἔχοιεν σύμμαχον.

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: «εἰ δέ τις με ἐπερωτῶ· ... ἂν ἔχοιεν σύμμαχον».

Μονάδες 10

Γ2. Με βάση το αδίδακτο κείμενο, ποια είναι τα πλεονεκτήματα της ειρήνης και ποια τα μειονεκτήματα του πολέμου;

Μονάδες 10

Γ3.α. «πολλὰς ἐκλιπούσας καὶ τὰς εἰσελθούσας εἰς παντοδαπὰ [πολλὰ] καταδαπανηθείσας» να μετατρέψετε τις μετοχές του

αποσπάσματος σε β' ενικό πρόσωπο της οριστικής παρατατικού στην ίδια φωνή που βρίσκονται. (μονάδες 3)

β. Για τα επιρρήματα του αποσπάσματος «**ἀλλὰ μᾶλλον λέγω ὅτι πολὺ θᾶττον ἂν τιμωροίμεθα αὐτούς**» που βρίσκονται στο συγκριτικό βαθμό, να γράψετε τους άλλους δύο βαθμούς. (μονάδες 4)

γ. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον τύπο που ζητείται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

τις : τη δοτική πληθυντικού

προσόδους : την ονομαστική πληθυντικού

πολίταις : την κλητική ενικού

(μονάδες 3)

Μονάδες 10

Γ4.α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τούς όρους: **ἡ εἰρήνην, ταῦτα** (το πρώτο του κειμένου), **τῶν προσόδων, ἄγειν**. (μονάδες 4)

β. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τη μετοχή **ἀνενεχθέντα** και να δικαιολογήσετε τον χαρακτηρισμό της. (μονάδες 2)

γ. «**πῶς ἂν ἄμεινον ταῦτα κριθείη**», «**ὡς χρῆ καὶ πρὸς τοῦτον εἰρήνην ἄγειν**»: Να χαρακτηρίσετε το είδος των προτάσεων και να επισημάνετε τον συντακτικό τους ρόλο. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά σας στοιχεία. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 10.00 π.μ.

**ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ.
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ 2020

ΑΡΧΑΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Διδαγμένο κείμενο

- A1.α.** 1. **Λάθος** : «ή δὲ τοῦ φρονῆσαι παντὸς μᾶλλον θειοτέρου τινὸς τυγχάνει»
2. **Λάθος** : «ή δὲ τοῦ φρονῆσαι παντὸς...καὶ βλαβερὸν γίγνεται»
3. **Σωστό** : «Τούτου τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ...τοῦτο διαμηχανήσασθαι»

- β.** 1. **Η αντωνυμία «σφεῖς» αναφέρεται στη λέξη «τινές»**
2. **Η αντωνυμία «ᾧ» αναφέρεται στη φράση «τὸ ὄργανον»**

B1. Ο Σωκράτης δεν πιστεύει ότι ο άνθρωπος αποκτά τη γνώση ως πληροφορία που λαμβάνει χώρα έξωθεν, αλλά ότι η γνώση και η επιστήμη γεννιούνται μέσα στον άνθρωπο, επειδή στην ψυχή του καθενός υπάρχει η δυνατότητα (*δύναμιν*) της μάθησης και το κατάλληλο ὄργανο (*ὄργανον*) γι' αυτή. Κατά συνέπεια, η γνώση υπάρχει μέσα μας ως ανάμνηση. Η διαδικασία απόκτησης της, δηλαδή η παιδεία, για το Σωκράτη, είναι η φιλοσοφική παιδεία, η οποία συνίσταται σε μια εσωτερική ψυχική διεργασία, σε μια έντονα βιωματική γνωστική διαδικασία με στόχο τη σταδιακή απομάκρυνση της ψυχής από το πρόσκαιρο «γίγνεσθαι», από τον κόσμο των αισθήσεων (*ἐκ τοῦ γιγνομένου*) προς τον κόσμο των Ιδεών (*εἰς τό ὄν*) και την επανατοποθέτησή της με στόχο την ολιστική (*σύν ὅλη τη ψυχῇ*) προσέγγιση και τη θέαση του Αγαθού, το οποίο χαρακτηρίζεται ως το «φανότατον τοῦ ὄντος».

Αξίζει να σημειωθεί ότι η λέξη «περιαγωγή» έχει φιλοσοφική βαρύτητα, διότι δείχνει πως η γνώση και η παιδεία, καθώς στρέφεται στον κόσμο, οφείλει να έχει πάντα καθολικό χαρακτήρα και να μην εξαντλείται σε προσέγγιση από μία επιμέρους οπτική γωνία. Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται και η χρήση του δεοντολογικού ρηματικού επιθέτου *περιακτέον*, το οποίο όμως δεν προτρέπει απλώς σε μια ευρύτερη θέαση αλλά αποβλέπει σε μια μεταστροφή της ψυχής από τον κόσμο των αισθήσεων προς τον κόσμο των Ιδεών. Πρόκειται, όπως και στην περίπτωση της παιδείας, για μια στροφή ὅλης της ύπαρξης προς τον «ἥλιο», προς το αγαθό –για μια επώδυνη πορεία. Λίγο παρακάτω (521d) ο Πλάτων θα ονομάσει την άνοδο της ψυχής προς το ὄντως ὄν, «μεταστροφή/επιστροφή της ψυχής από μια νυχτερινή μέρα στην αληθινή μέρα» –και αυτή είναι η «αληθινή

φιλοσοφία» .

Επομένως, η λέξη δηλώνει την απομάκρυνση από τη μία, δεδομένη και υποχρεωτική οπτική γωνία και ταυτίζεται με μια σφαιρική διεύρυνση της οπτικής γωνίας, μια περιστροφή, μια ψυχική μεταβολή και έναν επαναπροσδιορισμό της ψυχής. Δεν αρκεί, όμως, αυτή για να απεγκλωβιστεί ο άνθρωπος από την αποκλειστικά αισθητηριακή πρόσληψη του κόσμου.

Επίσης, θα κατανοήσουμε καλύτερα την ουσιαστικοποιημένη μετοχή του είμι «ὄν», αν σκεφτούμε ότι αποδίδει την υπαρκτική σημασία του ρήματος. Το ὄν είναι το υπαρκτό. Η αναζήτηση του αληθινά υπαρκτού αποτέλεσε εξ αρχής για τη φιλοσοφία μέγα ερώτημα, το λεγόμενο οντολογικό ερώτημα: *τὸ πάλαι τε καὶ νῦν καὶ αἰεὶ ζητούμενον καὶ αἰεὶ ἀπορούμενον, τί τὸ ὄν* (Αριστοτέλης, Μετὰ τὰ φυσικά 1028b2-4). Αυτό που υπάρχει πραγματικά είναι μόνο οι Ιδέες, όχι τα αισθητά: *τό γιγνόμενον*.

Επίσης, άξιο λόγου είναι και η χρήση της αντίθεσης φωτός – σκότους που λειτουργεί συμβολικά στον Πλάτωνα με στόχο την ανάδειξη της αντίθεσης παιδείας – α παιδευσίας

B2.

Ο Σωκράτης με αποφατική διατύπωση δηλώνει τι δεν είναι παιδεία και ταυτόχρονα απορρίπτει τις σοφιστικές αντιλήψεις για αυτήν. Διατυπώνει την άποψη λοιπόν ότι οι σοφιστές ταυτίζουν την παιδεία με την εμφύτευση νέων δυνάμεων μέσα στην ψυχή του ανθρώπου, εφόσον στην ψυχή του δεν υπάρχει καμία γνώση. Οι σοφιστές και οι ρήτορες ασκούσαν επαγγελματικά και με αμοιβή την διδασκαλία μεταδίδοντας στους μαθητές γνώσεις που αφορούσαν όχι μόνο τη φιλοσοφία αλλά και τη ρητορική, τα μαθηματικά και την ευβουλία. Θεωρεί αυτή την διαδικασία ως μία έκφανση μόνο της παιδείας η οποία όμως είναι μια εξωτερική διαδικασία και μη βιωματική.

Για να ενισχύσει τη θέση του ότι η εμφύτευση στην ψυχή γνώσεων έξωθεν δε συνιστά παιδεία αλλά εκπαίδευση, χρησιμοποιεί αναλογικό συλλογισμό παραλληλίζοντας την εμφύτευση ετοιμών γνώσεων στην ψυχή του νέου (δεικτικό μέρος) με την τοποθέτηση ικανότητας όρασης στα μάτια τυφλών (αναφορικό μέρος). Η τετραπλή επανάληψη της προθέσεως «έν» (*ένούσης, έν τῇ ψυχῇ, έντιθένας, έντιθέντες*) υποδηλώνει τη σωκρατική άποψη ότι η παιδεία είναι βιωματική διαδικασία και όχι εξωτερική, αφυπνίζει την ψυχή για να μάθει αυτό που γνωρίζει από την προηγούμενη ζωή.

Είναι γνωστή εξάλλου η θέση του Σωκράτη ότι μόνο η διαλεκτική-μαιευτική μπορεί να οδηγήσει τον άνθρωπο να ανακαλύψει αυτό που έχει μέσα του.

B3.

1. - α. (η διαφθορά των νέων)
2. - γ. (ήρθε σε επαφή με τον Πυθαγορισμό.)
3. - β. (από αίσθηση καθήκοντος.)
4. - β. (κατά την πρώτη δεκαετία μετά το θάνατο του Σωκράτη.)
5. - γ. (τον Πολέμαρχο.)

B4.α.

φανόν	: φάσμα
άνασχέςθαι	: ανακωχή
περιακτέον	: άξονας
τετραμμένω	: ανατροπή
έντιθέντες	: παρακαταθήκη
άπόλλυσι	: απώλεια

β.

«επαγγελόμενοι»: Κατά την άποψη πολλών, οι μετανάστες έρχονται στην Ελλάδα, καθώς τη θεωρούν γη της Επαγγελίας.

«έπιστήμης»: Πάντα προτιμούσε ταινίες επιστημονικής φαντασίας.

ή Είχε αναγάγει το ψέμα σε επιστήμη.

B5.

Οι πλατωνικές απόψεις για την παιδεία μπορούν να θεωρηθούν διαχρονικές εφόσον αυτή είναι μία πρόταση στροφής του ανθρώπου μέσα του, που πραγματώνεται από άλλους λιγότερο κι άλλους περισσότερο με βάση τη φύση τους και την ατομική τους προσπάθεια. Η παιδεία ως μία τέχνη περιαγωγής, που επανατοποθετεί τη ψυχή προς τους σωστούς στόχους της ζωής και την

απελευθερώνει από τα πάθη, εκφράζεται τόσο στο κείμενο αναφοράς όσο και στο παράλληλο του Ε. Π. Παπανούτσου, ο οποίος μεταφέρει απόψεις του Α. Δελμούζου.

Και στα δύο κείμενα η παιδεία δεν είναι μια έξωθεν διαδικασία αλλά μια απελευθερωτική δύναμη, μια εσωτερική βιωματική διεργασία που μεταμορφώνει την ψυχή, με έκδηλα τα στοιχεία της ατομικής προσπάθειας. Δηλωτικό αυτής της εσωτερικής λειτουργίας είναι η χρήση των προθέσεων «έν-»(=μέσα) στο κείμενο αναφοράς όσο και η αναφορά του Δελμούζου ότι η καλλιέργεια της ψυχής και η ελευθερία είναι καρποί που ωριμάζουν μέσα μας με αδιάκοπο προσωπικό και μακροχρόνιο αγώνα.

Παρότι η πλατωνική παιδεία είναι φιλοσοφική παιδεία και προορίζεται για τους φύλακες της ιδανικής πολιτείας, μπορούμε να ισχυριστούμε ότι απευθύνεται σε όλους, διότι δεν απαιτεί τίποτα περισσότερο από τη χρήση της απλής λογικής, προνόμιο όλων των ανθρώπων. Ο Σωκράτης λοιπόν, παρουσιάζοντας την παιδεία ως τέχνη της μεταστροφής δηλώνει ότι αυτή η παιδεία μπορεί να καθοδηγήσει όλους τους ανθρώπους σε επαναπροσδιορισμό των στόχων τους μέσα από την αυτογνωσία. Ο στόχος αυτός και βάσει του παράλληλου κειμένου είναι εφικτός από όλους όχι βέβαια στον ίδιο βαθμό, επειδή καθένας με βάση τις ιδιαιτερότητές του θα αξιοποιήσει ποσοτικά και ποιοτικά διαφορετικά τις δυνάμεις που κρύβει μέσα του και θα αναβαθμίσει την ύπαρξή του ως νοήμωνος όντος.

Γ. Αδίδακτο κείμενο

- Γ1.** Και αν κάποιος με ξαναρωτήσει· «Αλήθεια, αν κάποιος αδικεί την πόλη, υποστηρίζεις ότι τάχα πρέπει και με αυτόν να έχουμε ειρήνη;» Δε θα το ισχυριζόμουν· όμως, κυρίως, υποστηρίζω ότι πράγματι πολύ γρηγορότερα μπορούμε να εκδικηθούμε αυτούς, αν δεν αρχίσουμε να αδικούμε κανέναν· γιατί δε θα είχαν κανέναν σύμμαχο.
- Γ2.** Ο Ξενοφών παρουσιάζει τα πλεονεκτήματα της ειρήνης και τα μειονεκτήματα του πολέμου. Κατά πρώτον, αναφέρει ότι παλιά σε καιρό ειρήνης είχαν εισρεύσει πολλά χρήματα στην πόλη, ενώ στην περίοδο πολέμου όλα τα έσοδα είχαν κατασπαταληθεί. Στο παρόν εξαιτίας του πολέμου και των αναγκών του έχουν σπαταληθεί όσες οικονομίες είχαν εξασφαλιστεί, ενώ χάρη της ειρήνης στη θάλασσα αυξήθηκαν τα έσοδα της πόλης, κάτι που επέτρεπε στους πολίτες να τα αξιοποιήσουν σε ειρηνικές δραστηριότητες υπέρ της κοινωνικής ευημερίας.
- Τέλος, η επιλογή της ειρήνης, κατά τον Ξενοφώντα, θα εξασφαλίσει και πολιτικά οφέλη, εφόσον οι εχθροί της πόλης θα απομονωθούν και θα μείνουν χωρίς συμμάχους.

- Γ3.α.** έκλιπούσας: **έξέλειπες**
είσελθούσας: **είσήεις, είσήεισθα (είσήρχου)**
καταδαπανηθείσας: **κατεδαπανῶ**

β.

	Θετικός βαθμός	Υπερθετικός βαθμός
μᾶλλον:	μάλα	μάλιστα
θᾶττον:	ταχέως (ταχύ, τάχα)	τάχιστα

- γ.** τις: **τισί(ν)**
προσόδους: **αἱ πρόσοδοι**
πολίταις: **(ῶ) πολῖτα**

- Γ4.α.** ἡ εἰρήνην: β' όρος σύγκρισης που εκφέρεται: ἡ + ομοιόπτωτα με τον α' όρο (πόλεμον) μέσω του συγκριτικού τύπου: *κερδαλεώτερον*. Επομένως, λειτουργεί ως Υποκείμενο του απαρεμφάτου «εἶναι» (σχέση ετεροπροσωπίας)
- ταῦτα** Υποκείμενο του ρήματος «ἄν κριθείη» (αττική σύνταξη)

τῶν προσόδων: ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός ως γενική διαιρετική στο «πολλάς»

ἄγειν: ονοματικό ἀναρθρο τελικό απαρέμφατο ως υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα «χρή» με υποκείμενο το εννοούμενο «ἡμᾶς» (σχέση αναγκαστικής ετεροπροσωπίας λόγω απρόσωπης σύνταξης)

β. ἀνενεχθέντα: κατηγορηματική μετοχή ως κατηγορηματικός προσδιορισμός στο αντικείμενο «χρήματα» του γνωστικού ρήματος «εὔρησει».

γ. «πῶς ἂν ἄμεινον ταῦτα κριθείη»:

Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση μερικής αγνοίας, κρίσεως.

Ἐχει ρόλο αντικειμένου στο ρήμα αγνοίας «οὐκ οἶδα».

«ὡς χρή καί πρὸς τοῦτον εἰρήνην ἄγειν»:

Δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση κρίσεως.

Ἐχει ρόλο αντικειμένου στο λεκτικό ρήμα «λέγεις».